

Brussell, 3 ta' Lulju 2026
(OR. en)

11125/26

ECOFIN 915
UEM 319
SOC 444
EMPL 246
COMPET 859
ENV 835
EDUC 301
ENER 457
JAI 895
GENDER 132
JEUN 175
SAN 533
ECB
EIB

NOTA

minn:	Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill
lil:	Kumitat tar-Rappreżentanti Permanenti/Kunsill
Suġġett:	RAKKOMANDAZZJONI TAL-KUNSILL dwar il-politika ekonomika, soċjali, tal-impjegi, strutturali u baġitarja ta' Ċipru

Id-delegazzjonijiet isibu meħmuż l-abbozz ta' Rakkomandazzjoni tal-Kunsill imsemmi hawn fuq, kif rivedut u maqbul minn diversi kumitati tal-Kunsill u ffinalizzat mill-Kumitat Ekonomiku u Finanzjarju, ibbażat fuq il-Proposta tal-Kummissjoni COM(2026) 213 final.

RAKKOMANDAZZJONI TAL-KUNSILL

dwar il-politika ekonomika, soċjali, tal-impjegi, strutturali u baġitarja ta' Ċipru

IL-KUNSILL TAL-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidra t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikolu 121(2) u l-Artikolu 148(4) tiegħu,

Wara li kkunsidra r-Regolament (UE) 2024/1263 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-29 ta' April 2024 dwar il-koordinazzjoni effettiva tal-politiki ekonomiċi u dwar is-sorveljanza baġitarja multilaterali u li jhassar ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1466/97¹, u b'mod partikolari l-Artikolu 3(3) tiegħu,

Wara li kkunsidra r-rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni Ewropea,

Wara li kkunsidra r-riżoluzzjonijiet tal-Parlament Ewropew,

Wara li kkunsidra l-konklużjonijiet tal-Kunsill Ewropew,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat tal-Impjegi,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Finanzjarju,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat tal-Protezzjoni Soċjali,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat tal-Politika Ekonomika,

¹ Ir-Regolament (UE) 2024/1263 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-29 ta' April 2024 dwar il-koordinazzjoni effettiva tal-politiki ekonomiċi u dwar is-sorveljanza baġitarja multilaterali u li jhassar ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1466/97 (ĠU L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

Billi:

- (1) Ir-Regolament (UE) 2024/1263 jispeċifika l-oġġettivi tal-qafas ta' governanza ekonomika, li għandu l-għan li jippromwovi finanzi pubbliċi sodi u sostenibbli, tkabbir sostenibbli u inkluziv u reżiljenza permezz ta' riformi u investimenti, kif ukoll li jevita defiċits eċċessivi tal-gvern. Ir-Regolament jistipula li l-Kunsill u l-Kummissjoni jwettqu sorveljanza multilaterali fil-kuntest tas-Semestru Ewropew f'konformità mal-oġġettivi u r-rekwiziti stabbiliti fit-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE). Is-Semestru Ewropew jinkludi, b'mod partikolari, il-formulazzjoni u s-sorveljanza tal-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż.
- (2) Fil-25 ta' Novembru 2025, il-Kummissjoni adottat opinjoni dwar l-abbozz ta' pjan baġitarju tal-2026 ta' Ċipru. Fl-istess data, abbażi tar-Regolament (UE) Nru 1176/2011, il-Kummissjoni adottat ir-Rapport dwar il-Mekkaniżmu ta' Twissija tal-2026, li fih ma identifika lil Ċipru bħala wieħed mill-Istati Membri li għalih ikun meħtieġ rieżami fil-fond. Il-Kummissjoni adottat ukoll rakkomandazzjoni għal rakkomandazzjoni tal-Kunsill dwar il-politika ekonomika taż-żona tal-euro², rakkomandazzjoni għal rakkomandazzjoni tal-Kunsill dwar il-kapital uman fl-Unjoni Ewropea, u proposta għar-Rapport Kongunt dwar l-Impjiegi 2026, li janalizza l-implimentazzjoni tal-Linji Gwida dwar l-Impjiegi u l-prinċipji tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali. Il-Kunsill adotta r-Rakkomandazzjoni dwar il-politika ekonomika taż-żona tal-euro fil-21 ta' April 2026, u r-Rapport Kongunt dwar l-Impjiegi u r-Rakkomandazzjoni dwar il-kapital uman fid-9 ta' Marzu 2026.
- (3) Fid-29 ta' Jannar 2025, il-Kummissjoni ppubblikat il-Boxxla għall-Kompetittività, qafas strateġiku li għandu l-għan li jagħti spinta lill-kompetittività globali tal-UE matul il-ħames snin li ġejjin. Din tidentifika t-tliet imperattivi trasformattivi tal-innovazzjoni, id-dekarbonizzazzjoni u l-kompetittività, u s-sigurtà bħala pilastri kritiċi għat-tkabbir ekonomiku sostenibbli. Minn mindu giet ippubblikata, il-Boxxla għall-Kompetittività informat il-ħidma tas-Semestru Ewropew, li jiżgura li l-politiki ekonomiċi tal-Istati Membri jkunu konsistenti mal-oġġettivi strateġiċi tal-UE, u li jinholoq approċċ unifikat għall-governanza ekonomika li jrawwem it-tkabbir sostenibbli, l-innovazzjoni u r-reżiljenza madwar l-Unjoni.

² ĠU C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

- (4) Fl-2026, is-Semestru Ewropew għall-koordinazzjoni tal-politika ekonomika jkompli jiżviluppa flimkien mal-istadju finali tal-implimentazzjoni tal-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza (RRF)³. Il-pjanijiet għall-irkupru u r-reżiljenza (RRPs), flimkien mal-finanzjament tal-politika ta' koeżjoni, kienu essenzjali għat-twettiq tal-prijoritajiet ta' politika taht is-Semestru Ewropew, peress li l-pjanijiet kienu meħtieġa biex jiġu indirizzati b'mod effettiv l-isfidi kollha jew subsett sinifikanti ta' sfidi identifikati fir-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż rilevanti maħruġa f'ċikli reċenti, u l-programmi ffinanzjati mill-politika ta' koeżjoni Ewropea kienu meħtieġa jqisu r-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż. Hekk kif l-RRF toqrob lejn tmiem il-ħajja tagħha, jibqa' essenzjali li jiġu sostnuti u żviluppati r-riformi u l-investimenti appoġġati u implimentati taht l-RRF, b'mod partikolari dawk li jikkontribwixxu biex jiġu indirizzati l-isfidi identifikati fir-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż.
- (5) Fit-3 ta' Ġunju 2026, il-Kummissjoni ppubblikat ir-rapport tal-pajjiż tal-2026 għal Ċipru. Fih ġie vvalutat il-progress ta' Ċipru fl-indirizzar tar-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż tal-2025 u ġiet evalwata l-implimentazzjoni tal-RRP ta' Ċipru. Abbażi ta' din l-analiżi, ir-rapport tal-pajjiż identifika l-aktar sfidi urgenti li qed jiffaċċa Ċipru. Il-Kummissjoni evalwat ukoll il-progress li għamel Ċipru fl-implimentazzjoni tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali u fil-kisba tal-miri ewlenin tal-Unjoni dwar l-impjiegi, il-ħiliet u t-tnaqqis tal-faqar u tal-esklużjoni soċjali, kif ukoll il-progress biex jinkisbu l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli tan-Nazzjonijiet Uniti.

³ Ir-Regolament (UE) 2021/241 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Frar 2021 li jistabbilixxi l-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza (ĠU L 57, 18.2.2021, p. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (6) Fil-21 ta' Jannar 2025, il-Kunsill, fuq il-valutazzjoni u r-rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni, adotta Rakkomandazzjoni li tapprova l-pjan fiskali-strutturali nazzjonali fuq terminu medju ta' Ċipru⁴. Il-pjan ikopri l-perjodu mill-2025 sal-2028 u jippreżenta aġġustament fiskali mifruq fuq erba' snin. Il-Kunsill irrakkomanda r-rati massimi ta' tkabbir li ġejjin tan-nefqa netta: 6,0 % fl-2025, 5,0 % fl-2026, 5,4 % fl-2027, u 4,3 % fl-2028, li jikkorrispondu għar-rati ta' tkabbir kumulattiv massimi kkalkulati b'referenza għas-sena bażi tal-2023 ta' 8,9 % fl-2025, 14,3 % fl-2026, 20,5 % fl-2027 u 25,7 % fl-2028.
- (7) Il-gwerra ta' aggressjoni tar-Russja kontra l-Ukrajna u r-riperkussjonijiet tagħha jikkostitwixxu sfida eżistenzjali għall-Unjoni Ewropea. Il-Kummissjoni stiednet lill-Istati Membri jitolbu l-attivazzjoni tal-klawżola liberatorja nazzjonali tal-Patt ta' Stabbiltà u Tkabbir b'mod koordinat biex jappoġġaw l-isforzi tal-UE biex tikseb zieda rapida u sinifikanti fl-infiq fid-difiża⁵ u din il-proposta ntlaqgħet mill-Kunsill Ewropew tas-6 ta' Marzu 2025. L-Istati Membri xorta jistgħu jitolbu l-attivazzjoni tal-klawżola liberatorja nazzjonali fi kwalunkwe hin sal-2028, jekk jissodisfaw il-kriterji stabbiliti fl-Artikolu 26 tar-Regolament (UE) 2024/1263.
- (8) Fit-30 ta' April 2026, Ċipru ppreżentat ir-Rapport ta' Progress Annwali tagħha tal-2026⁶ dwar l-aderenza mar-rati massimi ta' tkabbir tan-nefqa netta rakkomandati u l-implimentazzjoni ta' riformi u investimenti li jirrispondu għall-isfidi ewlenin identifikati fir-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż tas-Semestru Ewropew.

⁴ Ir-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill tal-21 ta' Jannar 2025 li tapprova l-pjan fiskali-strutturali nazzjonali fuq terminu medju ta' Ċipru (ĠU C, C/2025/639, 10.02.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/639/oj>).

⁵ Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni, "Nakkomodaw zieda fin-nefqa fid-difiża fil-Patt ta' Stabbiltà u Tkabbir", Brussell, 19.03.2025, C(2025) 2000 final.

⁶ Ir-Rapporti ta' Progress Annwali 2026 huma disponibbli hawn: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

- (9) It-tkabbir tal-PDG reali fl-2025 kien ta' 3,8 % u l-inflazzjoni tal-HICP kienet ta' 0,8 %. It-Tbassir tar-Rebbiegħa 2026 tal-Kummissjoni jipprojetta li l-PDG reali jikber bi 2,3 % fl-2026 u bi 2,7 % fl-2027, u l-inflazzjoni tal-HICP ser tkun ta' 3,6 % fl-2026 u 2,2 % fl-2027.
- (10) Fuq il-bażi tad-data pprovduta mill-Eurostat⁷, is-surplus tal-gvern estiż ta' Ċipru naqas minn 4,1 % tal-PDG fl-2024 għal 3,4 % tal-PDG fl-2025. Fuq il-bażi ta' miżuri ta' politika magħrufa sad-data limitu tat-tbassir, it-Tbassir tar-Rebbiegħa 2026 tal-Kummissjoni jipprojetta surplus ta' 2,1 % tal-PDG fl-2026 u 2,5 % tal-PDG fl-2027. It-tnaqqis fis-surplus fl-2026 jirrifletti prinċipalment l-implimentazzjoni tar-riforma ġenerali tat-taxxa fil-bidu tas-sena. Iż-żieda fis-surplus fl-2027 tirrifletti prinċipalment dħul oghla mit-taxxa minħabba t-tmiem tat-tnaqqis tal-VAT fuq l-elettriku u l-oġġetti bażiċi, kif ukoll il-prospettiva ġenerali ta' tkabbir aħjar.
- (11) Fuq il-bażi tal-istimi tal-Kummissjoni, il-pożizzjoni fiskali⁸, li tinkludi n-nefqa ffinanzjata kemm nazzjonalment kif ukoll mill-UE, kienet espansjonarja, b'1,8 % tal-PDG fl-2025. Hija pprojetta li tkun espansjonarja, b'0,4 % tal-PDG, fl-2026, u restrittiva b'1,2 % tal-PDG, fl-2027.
- (12) Fuq il-bażi tad-data pprovduta mill-Eurostat⁹, id-dejn tal-gvern estiż ta' Ċipru naqas minn 62,7 % tal-PDG fi tmiem l-2024 għal 55,0 % tal-PDG fi tmiem l-2025. It-tnaqqis fil-proporzjon tad-dejn fl-2025 jirrifletti prinċipalment surplus primarju ta' 4,5 % tal-PDG flimkien mal-PDG nominali li qed jikber b'rata li hija mgħaġġla aktar mid-doppju tal-pagamenti tal-imgħax. Fuq il-bażi ta' miżuri ta' politika magħrufa fid-data limitu tat-tbassir, it-Tbassir tar-Rebbiegħa 2026 tal-Kummissjoni jipprojetta li l-proporzjon tad-dejn għall-PDG jonqos għal 50,4 % sa tmiem l-2026 u jkompli jonqos għal 45,5 % sa tmiem l-2027. It-tnaqqis fil-proporzjon tad-dejn fl-2026 u l-2027 jirrifletti prinċipalment surplus primarju ta' 3,3 % tal-PDG fl-2026 u 3,7 % tal-PDG fl-2027. Matul dawn is-sentejn, il-PDG nominali huwa mistenni wkoll li jkompli jikber b'rata li hija darbtejn aktar mgħaġġla mill-pagamenti tal-imgħax.

⁷ Il-Eurostat-Indikaturi tal-Euro, 22 ta' April 2026.

⁸ Il-pożizzjoni fiskali hija definita bħala kejl tal-bidla annwali fil-pożizzjoni baġitarja sottostanti tal-gvern estiż. Għandha l-għan li tivvaluta l-impuls ekonomiku li jirriżulta mill-politiki fiskali, kemm dawk li huma ffinanzjati fil-livell nazzjonali kif ukoll dawk li huma ffinanzjati mill-baġit tal-UE. Il-pożizzjoni fiskali titkejjel bħala d-differenza bejn (i) it-tkabbir potenzjali fuq perjodu medju ta' żmien u (ii) il-bidla fin-nefqa primarja netta mill-miżuri diskrezzjonali tad-dħul u inkluża n-nefqa ffinanzjata minn appoġġ (għotjiet) mhux ripagabbli mill-Facilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza u minn fondi oħra tal-Unjoni.

⁹ L-Indikaturi tal-Euro tal-Eurostat, 22 ta' April 2026.

- (13) Fuq il-bażi tat-Tbassir tar-Rebbiegħa 2026 tal-Kummissjoni, in-nefqa totali fid-difiża tal-gvern estiż f'Ċipru ammontat għal 1,8 % tal-PDG fl-2025 u hija pprogettata li tkun fl-istess livell fl-2026.
- (14) L-Unjoni tkompli tiffaċċa riskji ta' interruzzjonijiet fil-provvista tal-enerġija u volatilità għolja tal-prezzijiet, aggravati minn tensjonijiet ġeopolitiċi li jaffettwaw is-swieq globali taż-żejt u tal-gass. L-esperjenza mill-kriżi tal-enerġija tal-2022–2023 uriet li miżuri wiesgħa u mhux immirati jinvolvu kostijiet fiskali kbar u huma soċjalment u ekonomikament ineffiċjenti. Minn mindu faqqgħet il-gwerra fil-Lvant Nofsani fi Frar 2026, Ċipru adotta miżuri ġodda ta' politika fiskali biex itaffi l-impatt tal-prezzijiet għoljin tal-enerġija fuq l-unitajiet domestiċi u d-ditti¹⁰. Dawn jinkludu tnaqqis mhux immirat fil-VAT fuq l-elettriku (sa Marzu 2027) u fid-dazji tas-sisa fuq il-fjuwils (minn April sa Ġunju 2026), kif ukoll sussidji mmirati lejn il-bdiewa (April u Mejju 2026), il-linji tal-ajru (minn Ġunju sa Settembru 2026) u l-industrija tat-turiżmu (April 2026). Skont it-Tbassir tar-Rebbiegħa 2026 tal-Kummissjoni, il-kost fiskali ta' dawn il-miżuri huwa pprogettat li jammonta għal madwar 0,1 % tal-PDG fl-2026. Skont l-istimi tal-Kummissjoni, jekk dawn il-miżuri jibqgħu fis-seħh sa tmiem l-2026, il-kost fiskali tagħhom ikun jammonta għal 0,3 % tal-PDG fl-2026.
- (15) Fuq il-bażi tal-kalkoli tal-Kummissjoni, in-nefqa netta f'Ċipru kibret b'9,6 % fl-2025 u bi 11,8 % b'mod kumulattiv matul l-2024 u l-2025. It-tkabbir tan-nefqa netta fl-2025 huwa oġġla mir-rata massima ta' tkabbir rakkomandata, li jikkorrispondi għal devjazzjoni ta' 1,3 % tal-PDG f'termini annwali. Meta jitqiesu l-2024 u l-2025 flimkien, ir-rata ta' tkabbir kumulattiv tan-nefqa netta hija wkoll oġġla mir-rata massima ta' tkabbir rakkomandata, li tikkorrispondi għal devjazzjoni ta' 1,0 % tal-PDG f'termini kumulattivi. Fl-istess ħin, kif innotat, il-pożizzjoni baġitarja għall-2025 kienet f'surplus, u d-dejn tal-gvern estiż kien anqas minn 60 % tal-PDG.

¹⁰ Dan jirrifletti s-sitwazzjoni fid-data limitu tat-Tbassir tar-Rebbiegħa 2026 tal-Kummissjoni (4 ta' Mejju 2026).

- (16) Fuq il-bażi tal-kalkoli tal-Kummissjoni, in-nefqa netta f'Ċipru hija pprojetata li tikber b'7,4 % fl-2026 u b'20,1 % b'mod kumulattiv matul l-2024, l-2025 u l-2026. It-tkabbir ipprojetat tan-nefqa netta fl-2026 huwa oġġla mir-rata massima ta' tkabbir rakkomandata, li jikkorrisponi għal devjazzjoni ta' 0,9 % tal-PDG f'termini annwali. Meta jitqiesu l-2024, l-2025 u l-2026 flimkien, ir-rata ta' tkabbir kumulattiva tan-nefqa netta hija wkoll ipprojetata li tkun oġġla mir-rata massima ta' tkabbir rakkomandata, li tikkorrisponi għal devjazzjoni ta' 1,8 % tal-PDG f'termini kumulattivi. Fl-istess ħin, kif innotat, il-pożizzjoni baġitarja għall-2026 hija pprojetata li tkun f'surplus, u d-dejn tal-gvern estiż huwa anqas mis-60 % tal-PDG u huwa pprojetat li jkompli jonqos.
- (17) L-involvement sistematiku, sinifikattiv u f'waqt tal-awtoritajiet lokali u reġjonali, is-sħab soċjali, is-soċjetà ċivili u partijiet ikkonċernati rilevanti oħra jibqa' essenzjali sabiex tiġi żgurata sjieda wiesgħa għall-implimentazzjoni b'suċċess tal-istrumenti ta' finanzjament tal-Unjoni, kif ukoll fil-kuntest tas-Semestru Ewropew.
- (18) F'Ċipru, l-implimentazzjoni tal-programmi ta' politika ta' koeżjoni, li jinkludu appoġġ mill-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR), il-Fond għal Tranżizzjoni Ġusta (JTF), il-Fond Soċjali Ewropew Plus (FSE+) u l-Fond ta' Koeżjoni (FK), hija oġġla mill-pass medju fil-livell tal-UE, kemm f'termini tal-għażla tal-proġetti kif ukoll tal-pagamenti. Huwa importanti li jinżamm il-momentum attwali, filwaqt li jiġi massimizzat l-impatt tal-investimenti fil-prattika. Ċipru diġà qed jieħu azzjoni fl-ambitu tal-programmi tal-politika ta' koeżjoni tiegħu biex jagħti spinta lill-kompetittività u t-tkabbir. Madankollu, xi oqsma jistgħu jeħtieġu tishih ulterjuri fl-implimentazzjoni, inkluż dawk relatati mal-immaniġġar tal-iskart u t-trasport urban pubbliku. Huwa essenzjali li jiġi żgurat li l-investimenti l-ġodda identifikati minn Ċipru fir-rieżami ta' nofs it-terminu tagħha tal-fondi tal-politika ta' koeżjoni, b'mod partikolari dawk marbuta mal-ħames prioritajiet identifikati fir-Regolament dwar ir-Rieżami ta' Nofs it-Terminu¹¹, jintużaw malajr u b'mod effettiv.

¹¹ Ir-Regolament (UE) 2025/1914 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-18 ta' Settembru 2025 li jemenda r-Regolamenti (UE) 2021/1058 u (UE) 2021/1056 fir-rigward ta' miżuri speċifiċi sabiex jiġu indirizzati sfidi strateġiċi fil-kuntest tar-rieżami ta' nofs it-terminu.

- (19) L-ekosistema tar-riċerka u l-innovazzjoni ta' Ċipru għadha kkaratterizzata minn investiment baxx fir-riċerka u l-iżvilupp, valorizzazzjoni dgħajfa tal-għarfien, u rabtiet limitati bejn ir-riċerka u n-negozju. Mil-lat pożittiv, ġew adottati inizjattivi ta' finanzjament immirati permezz tal-RRF u l-politika ta' koeżjoni, li jappoġġaw lil intrapriżi innovattivi u start-ups, u l-leġiżlazzjoni dwar il-kumpaniji spin-off ġiet adottata reċentement. Madankollu, għad hemm ostakli ewlenin, inkluż in-nuqqas ta' strateġija komprensiva fit-tul għar-riċerka u l-innovazzjoni, li jillimitaw il-kummerċjalizzazzjoni effettiva tar-riżultati fir-riċerka. L-espansjoni rapida tas-settur tat-Teknoloġija tal-Infommazzjoni u l-Komunikazzjoni (ICT) tippreżenta opportunità għal spillovers fl-ekonomija usa', permezz ta' rabtiet aktar b'saħħithom ma' ditti domestiċi u istituzzjonijiet tar-riċerka.
- (20) L-aċċess għall-finanzjament mhux bankarju f'Ċipru huwa limitat, u b'hekk jirrestringi l-espansjoni tan-negozju, id-diversifikazzjoni u t-tkabbir fil-produttività. Is-self bankarju jkompli jiddomina l-finanzjament korporattiv, filwaqt li s-swieq kapitali huma sottożviluppati, b'wieħed mill-aktar livelli baxxi ta' finanzjament ibbażat fuq is-suq fl-Unjoni. Minkejja li fl-ambitu tal-RRF tnedew xi inizjattivi bħall-Fond ta' Ekwiżità ta' Ċipru biex jappoġġaw finanzjament alternattiv, l-iskala tal-finanzjament mobilizzat għadha limitata. B'riżultat ta' dan, bosta ditti, b'mod partikolari daww ġodda u innovattivi, jiffaċċaw diffikultajiet biex jaċċessaw finanzjament adegwat. Il-livelli ta' litteriżmu finanzjarju għadhom baxxi meta mqabbla mal-medja tal-UE, u dan jillimita l-kapaċità u l-motivazzjoni tal-unitajiet domestiċi biex jinvolvu ruħhom fi strateġiji ta' investiment diversifikati. Fl-istess ħin, it-tieni pilastru tas-sistema tal-pensjonijiet għadu sottożviluppat u frammentat ħafna, u jillimita r-rwol tiegħu kemm fil-provvista tal-irtirar kif ukoll fil-provvista ta' kapital fit-tul. It-tiżiħ tal-pensjonijiet tax-xogħol u t-titjib tal-partecipazzjoni tal-unitajiet domestiċi fis-swieq kapitali jistgħu jappoġġaw id-disponibbiltà ta' finanzjament fit-tul u jikkontribwixxu għal allokkazzjoni aktar effiċjenti tat-tfaddil.
- (21) Ċipru qed jiffaċċa diversi sfidi relatati mal-qafas regolatorju u amministrattiv. Minkejja li ngħata bidu għal xi passi, għad hemm ostakli għall-investiment. Il-proġetti ta' infrastruttura għadhom qed jiffaċċjaw dewmien minħabba proċeduri twal ta' akkwist tal-art, kapaċità amministrattiva limitata u sfidi ta' koordinazzjoni. Filwaqt li ġew adottati miżuri biex jitnaqqas il-piż amministrattiv u jittejbu s-servizzi għall-investituri, huma meħtieġa aktar sforzi biex tittejjeb l-effiċjenza, jiġu razzjonalizzati l-proċeduri u titnaqqas il-frammentazzjoni regolatorja.

- (22) Ċipru għandu l-potenzjal biex itejjeb il-governanza tal-intrapriżi tal-istat (SOEs). Dawn l-intrapriżi għandhom rwol ċentrali f'setturi ewlenin tal-ekonomija (eż. l-elettriku, it-telekomunikazzjoni, l-ilma, il-ġestjoni tal-ilma mormi u l-infrastruttura). Madankollu, il-governanza tagħhom għadha taħt l-istandards internazzjonali, bi dgħufijiet persistenti fl-akkontabbiltà, fit-trasparenza, fil-proċeduri tal-ħatra tal-bordijiet u fin-nuqqas ta' politika ċara ta' sjieda. Għalkemm sar titjib favur ħatra tal-bordijiet aktar ibbażata fuq il-mertu fejn jidhlu l-SOEs bl-introduzzjoni ta' Bord Konsultattiv indipendenti, l-implimentazzjoni effettiva tal-pjan ta' azzjoni adottat reċentement dwar il-governanza tal-SOEs tista' tgħin biex jiġu indirizzati dawk l-isfidi u tittejjeb il-prestazzjoni tal-SOEs, tiġi appoġġata l-modernizzazzjoni tagħhom u jissahha il-kontribut tagħhom għall-oġġettivi ta' politika strateġiċi, fosthom it-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali.
- (23) Ċipru jesperjenza sfidi relatati mal-effiċjenza tas-sistema tal-ġustizzja tiegħu, b'ħinijiet twal għar-riżoluzzjoni tal-każijiet, livelli baxxi ta' diġitalizzazzjoni u dewmien fl-infurzar tas-sentenzi. L-implimentazzjoni ta' riforma adottata reċentement li għandha l-għan li taċċellera r-riżoluzzjoni ta' ċerti każijiet permezz tal-istabbiliment tal-Qorti Marittima u tal-Qorti Kummerċjali, għadha lura u l-ebda waħda mill-qrati għadha ma bdiet topera. Il-progress fid-diġitalizzazzjoni tal-proċessi ġudizzjarji inkluż sistema komprensiva tal-każijiet u teknoloġiji diġitali tar-reġistrazzjoni tal-awdjo għadu limitat, u għad hemm ostakli fl-infurzar, li huma ta' piż fuq iċ-ċertezza legali u l-kundizzjonijiet tal-investment.
- (24) Filwaqt li Ċipru għamel progress fl-avvanz tat-tranżizzjoni tal-enerġija tiegħu, għad hemm sfidi sinifikanti. Ċipru għadu jiddependi ħafna fuq il-fjuwils fossili, biż-żejt u l-prodotti petroliferi jammontaw għal 85,2 % tal-konsum gross tal-enerġija tiegħu fl-2024. Barra minn hekk, Ċipru għandu waħda mill-akbar dipendenzi fuq l-importazzjoni tal-enerġija fl-UE (87,7 % tal-enerġija grossa disponibbli fl-2024). L-isforzi biex tiġi diversifikata l-provvista tal-enerġija billi jiġi inkluż il-gass naturali fit-taħlita enerġetika huma mxejjla minn dewmien amministrattiv persistenti fil-kostruzzjoni ta' terminal ta' importazzjoni tal-gass naturali likwifikat (LNG) f'Vasilikos. Bl-istess mod, l-isforzi biex jiġu żviluppati interkonnessjonijiet tal-enerġija ma' pajjiżi ġirien waqfu ħesrem. B'mod partikolari, il-proġett tal-Great Sea Interconnector li għandu l-għan li jtemm l-iżolament fil-qasam tal-enerġija ta' Ċipru għadu affettwat minn dewmien. Id-dipendenzi esterni għoljin jagħmlu s-sorsi tal-enerġija rinnovabbli kruċjali mhux biss għad-dekarbonizzazzjoni tal-ekonomija ta' Ċipru, iżda wkoll għat-titjib tas-sigurtà u r-reżiljenza tal-enerġija fid-dawl ta' xokkijiet esterni tal-enerġija.

- (25) Ċipru żied il-produzzjoni tal-enerġija rinnovabbli tiegħu, għalkemm huma meħtieġa aktar sforzi biex jiġu estiżi l-kapaċità tal-grilja u l-faċilitajiet tal-ħżin tal-enerġija sabiex tiġi ffaċilitata l-adozzjoni usa' tal-enerġija rinnovabbli. Il-kapaċità installata għall-enerġija solari u eolika kibret b'mod konsiderevoli fl-2025, u żiedet is-sehem tal-enerġija rinnovabbli fit-taħlita tal-elettriku għal 27,4 %¹². Filwaqt li ġew introdotti miżuri biex jiġu ffaċilitati u diġitalizzati l-proċessi għall-ħruġ tal-permessi, il-konnessjoni ta' impjanti godda tal-enerġija rinnovabbli mal-grilja għadha affettwata minn dewmien sinifikanti. Ċipru ma għandu l-ebda sistema operazzjonali ta' ħżin tal-elettriku mingħajr fjuwils fossili. Filwaqt li qed jiġu ppjanati xi proġetti fl-ambitu tal-pjan ta' żvilupp tas-sistema ta' trażmissjoni, l-implimentazzjoni għadha fi stadju bikri. L-introduzzjoni ta' skemi ta' rinnovazzjoni tal-effiċjenza enerġetika għall-bini, appoġġati mill-RRF u mill-politika ta' koeżjoni, kompliet tavvanza, ikkomplementata minn miżuri regolatorji mmirati lejn l-ingranagġ tal-finanzjament privat għall-effiċjenza enerġetika. It-trasport sostenibbli għadu sfida urgenti, flimkien ma' dipendenza shiħa fuq it-trasport tal-merkanzija bit-triq. Huma meħtieġa aktar sforzi biex jiġi żviluppat it-trasport pubbliku, tiġi estiża l-infrastruttura tal-iċċargjar, u jiġu pprovduti inċentivi finanzjarji għall-mobbiltà sostenibbli.
- (26) Ċipru qed jiffaċċa sfidi ambjentali sinifikanti u persistenti. L-iskarsezza tal-ilma laħqet livell kritiku, bl-indikaturi tal-isfruttament tal-ilma heġu u tal-produttività tal-ilma jpoġġu lil Ċipru fost dawk bl-aqħar prestazzjoni fl-UE. Minkejja l-isforzi fid-desalinazzjoni tal-ilma u fit-titjib tal-infrastruttura, inkluż fl-ambitu tal-RRF u l-politika ta' koeżjoni, l-investimenti fl-infrastruttura tal-ilma sa issa ma kinux biżżejjed biex jindirizzaw il-vulnerabbiltajiet sistemici relatati mal-ilma tax-xorb u t-trattament tal-ilma mormi. Bl-istess mod, il-prestazzjoni tal-immaniġġar tal-iskart għadha lura meta mqabbla mal-miri tal-UE; pereżempju, il-ġenerazzjoni tal-iskart muniċipali per capita ta' Ċipru hija fost l-oġħla fl-UE. Diversi miżuri adottati skont il-Pjan ta' Azzjoni dwar l-Ekonomija Ċirkolari tal-2021 u skont il-politika ta' koeżjoni għandhom fil-mira tagħhom it-tnaqqis tal-iskart, it-titjib tas-separazzjoni tal-iskart u ż-żieda fir-riċiklaġġ, għalkemm il-potenzjal shiħ tagħhom għad irid jiġi rrealizzat. It-titjib tal-kapaċità amministrattiva tal-awtoritajiet lokali u distrettwali huwa wkoll kruċjali biex jiġu appoġġati l-ippjanar u l-koordinazzjoni tal-investiment fl-immaniġġar tal-ilma u tal-iskart madwar Ċipru.

¹² Sors: [Pjattaforma ta' Trasparenza ENTSO-E \(https://transparency.entsoe.eu/](https://transparency.entsoe.eu/) aċċessata fid-09/04/2026).

- (27) Ċipru għadu vulnerabbli għal diversi riskji klimatiċi (pereżempju, nirien fis-selvaġġ, għargħar, nixfiet u erożjoni kostali), li jheddu li jagħmlu ħsara lill-bijodiversità, lir-reżiljenza tas-soċjetà u lill-ekonomija tal-pajjiż. L-istrategija nazzjonali ta' adattament 2025-2050 aġġornata għadha pendenti, li qed idewwem it-teħid ta' azzjonijiet kritiċi. Barra minn hekk, sistema ta' governanza mtejbja inkluża fl-ambitu tal-istrategija nazzjonali tista' ġġib koerenza u effettività fil-qafas istituzzjonali li jirregola l-adattament u r-reżiljenza għat-tibdil fil-klima, iżda l-istabbiliment tagħha qed jiffaċċa wkoll dewmien. Azzjonijiet ulterjuri, inkluż xi wħud appoġġati mill-politika ta' koeżjoni, jiffukaw fuq l-iżvilupp ta' infrastruttura kontra l-għargħar u l-ġestjoni tar-riskju ta' nirien u diżastri. Madankollu, l-investment ta' Ċipru għall-adattament għat-tibdil fil-klima ma jissodisfax il-ħtiġijiet reali.
- (28) Fid-dawl tar-rwol kruċjali tal-kapital uman fit-tiżiħ tal-kompetittività u l-awtonomija strategika tal-Unjoni, fl-2026 il-Kunsill irrakkomanda li l-Istati Membri jieħdu azzjoni biex jindirizzaw b'mod urġenti l-isfidi strutturali relatati mal-kapital uman fl-oqsma tal-ħiliet, l-educazzjoni u t-taħriġ, li jfixklu l-kompetittività. Ir-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż tal-2026 indirizzati lil Ċipru jistgħu jikkontribwixxu għall-implimentazzjoni tar-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill dwar il-kapital uman fl-Unjoni.
- (29) Ċipru qed jiffaċċa diversi sfidi relatati mal-integrazzjoni tan-nisa u tal-persuni b'diżabilità fis-suq tax-xogħol, kif ukoll fl-indirizzar tal-ispariġġ fil-ħiliet u n-nuqqas ta' ħaddiema. Għalkemm is-suq tax-xogħol f'Ċipru għadu b'saħħtu, appoġġat minn tkabbir ekonomiku robust, fejn ir-rata tal-impjieg qabżet il-mira nazzjonali għall-2030 u l-qgħad qed ikompli jonqos, il-miżuri ta' attivazzjoni mmirati u l-politiki attivi tas-suq tax-xogħol għadhom limitati fil-kopertura u l-effettività, b'mod partikolari għan-nisa u l-gruppi vulnerabbli. Barra minn hekk, il-kapaċità tas-Servizz Pubbliku tal-Impjieg għadha limitata u tibbenefika minn monitoraġġ, evalwazzjoni u sensibilizzazzjoni proattivi aktar b'saħħithom, appoġġati minn sistemi tal-IT aġġornati.

- (30) Ċipru jista' jkompli jsaħħaħ l-impjiegi ta' kwalità. Minkejja qgħad baxx u suq tax-xogħol dinamiku, il-kundizzjonijiet tax-xogħol, b'mod partikolari sigħat twal ta' xogħol u sehem relattivament għoli ta' impjiegi b'paga baxxi meta mqabbla mal-medja tal-UE, għadhom ta' tħassib, u jaffettwaw lin-nisa b'mod sproporzjonat. L-impatt tal-paternità fuq l-eżiti tal-impjiegi tan-nisa, flimkien ma' aċċess limitat għal servizzi ta' kura affordabbli u ta' kwalità, jillimita l-progressjoni tal-karriera u jikkontribwixxi għad-differenzi fil-paga u fil-pensjonijiet bejn il-ġeneri. Filwaqt li inizjattivi ta' politika reċenti, inkluż inċentivi għar-reklutaġġ u miżuri li jippromwovu arrangamenti tax-xogħol flessibbli, huma passi fid-direzzjoni t-tajba, l-implimentazzjoni effettiva tagħhom, flimkien mal-appoġġ għat-tranzizzjonijiet lejn impjiegi ta' kwalità oġġla, aċċess imtejjeb għat-taħriġ f'setturi b'domanda għolja u servizzi ta' kura estiżi, jistgħu jgħinu biex tissaħħaħ l-parteciġazzjoni tan-nisa fis-suk tax-xogħol u l-kwalità tal-impjiegi.
- (31) Ċipru qed jiffaċċa sfidi relatati mat-tiħiħ tal-edukazzjoni u t-taħriġ vokazzjonali, il-parteciġazzjoni baxxa fl-oqsma STEM u l-prestazzjoni dgħajfa fil-forniment ta' ħiliet bażiċi. Dan jikkontribwixxi għal spariġġi persistenti fil-ħiliet u f'nuqqas ta' ħaddiema, inkluż f'setturi ewlenin għat-tranzizzjonijiet ekoloġiċi u diġitali. Il-parteciġazzjoni fl-edukazzjoni u l-kura bikrija tat-tfal żdiedet fl-ambitu tal-miżuri tal-RRF, iżda għadha baxxa aktar mill-mira tal-UE, u tillimita kemm l-iżvilupp tal-ħiliet bikrija kif ukoll il-parteciġazzjoni fis-suk tax-xogħol, filwaqt li l-edukazzjoni inklużiva għadha qed tiffaċċa sfidi sinifikanti, bl-istudenti żgħażaġħ b'diżabilità u bi bżonnijiet edukattivi speċjali għadhom qed jiffaċċjaw ostakli għall-parteciġazzjoni effettiva fl-edukazzjoni ġenerali.

- (32) Ċipru għandu lok għal titjib f'diversi sistemi ta' protezzjoni soċjali tiegħu. Filwaqt li tkabbir ekonomiku b'saħħtu għen biex jitnaqqas il-faqar b'mod ġenerali, ir-riskji tal-faqar għall-persuni akbar fl-età għadhom ferm ogħla mill-medja tal-UE minhabba introjtu inadegwat mill-pensjonijiet, b'mod partikolari għal dawk b'introjtu baxx matul il-ħajja tax-xogħol tagħhom. Fl-istess hin, minkejja l-passi li ttieħdu, in-nuqqas ta' sistema ta' kura fit-tul komprensiva, iffinanzjata b'mod adegwat u integrata, flimkien ma' nuqqas ta' persunal u servizzi limitati bbażati fid-dar u fil-komunità, jillimita l-aċċess u jxekkel id-deistituzzjonalizzazzjoni. Il-faqar enerġetiku għadu ta' tħassib minkejja xi miżuri mmirati, u dan jirrifletti kopertura limitata u n-nuqqas ta' monitoraġġ sistematiku. Barra minn hekk, nuqqas ta' akkomodazzjoni soċjali, flimkien ma' rati għoljin ta' arretrati relatati mal-akkomodazzjoni, għadu ta' piż fuq l-unitajiet domestiċi vulnerabbli, minkejja l-iskemi ta' appoġġ reċenti u ż-żidiet ippjanati fil-provvista tal-akkomodazzjoni.
- (33) Fid-dawl tar-rabtiet mill-qrib bejn l-ekonomiji tal-Istati Membri taż-żona tal-euro u l-kontribut kollettiv tagħhom għall-funzjonament tal-unjoni ekonomika u monetarja, fl-2026 il-Kunsill irrakkomanda li l-Istati Membri taż-żona tal-euro jieħdu azzjoni, fosthom permezz tal-RRPs tagħhom, biex jimplimentaw ir-Rakkomandazzjoni tal-2026 dwar il-politika ekonomika taż-żona tal-euro. Għal Ċipru, ir-rakkomandazzjoni (1) tgħin fl-implimentazzjoni tal-ewwel, it-tieni u t-tielet rakkomandazzjoni dwar iż-żona tal-euro, ir-rakkomandazzjoni (2) tgħin fl-implimentazzjoni tar-raba' rakkomandazzjoni dwar iż-żona tal-euro, ir-rakkomandazzjoni (3) tgħin fl-implimentazzjoni tas-seba', id-disa' u l-ħdax-il rakkomandazzjoni dwar iż-żona tal-euro, ir-rakkomandazzjoni (4) tgħin fl-implimentazzjoni tas-seba' rakkomandazzjoni dwar iż-żona tal-euro u r-rakkomandazzjoni (5) u tgħin fl-implimentazzjoni tal-ħames rakkomandazzjoni dwar iż-żona tal-euro.

B'DAN JIRRAKKOMANDA li Ċipru jieħu azzjoni fl-2026 u fl-2027 biex:

1. Filwaqt li jirrikonoxxi surplus tal-gvern estiż f'Ċipru, jiżgura li n-nefqa netta tirrispetta r-rati massimi ta' tkabbir rakkomandati mill-Kunsill fil-21 ta' Jannar 2025 minhabba d-devjazzjoni materjali rreġistrata sal-2025 u dik ipprogettata għall-2026 mill-Kummissjoni fir-rigward tal-limitu massimu tan-nefqa netta rakkomandat. Isahħaħ l-infiq u l-prontezza ġenerali fid-difiża u s-sigurtà, filwaqt li jiżgura s-sostenibbiltà tad-dejn u l-effiċjenza fl-infiq, kif ukoll l-adattament gradwali tal-baġit biex issostni nfiq strutturalment oġhla fid-difiża. Jiżgura li l-miżuri li jittieħdu biex jittaffa l-impatt taż-żieda fil-prezzijiet tal-enerġija jkunu temporanji, immirati lejn il-protezzjoni tal-unitajiet domestiċi vulnerabbli jew lejn l-indirizzar tal-htigijiet tad-ditti intensivi fl-enerġija, jippreservaw l-inċentivi għall-iffrankar tal-enerġija u jiżguraw li l-kost fiskali tagħhom ikun kompatibbli mal-impenji skont il-qafas fiskali tal-UE.
2. Jiżgura l-kontinwità tar-riformi u l-investimenti implimentati fil-qafas tal-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza. Isostni l-momentum tal-implimentazzjoni fil-qafas tal-programmi tal-politika ta' koeżjoni filwaqt li jibni, fejn xieraq, fuq ir-riallokazzjoni għal prijoritajiet strateġiċi u flessibbiltajiet maqbula fil-kuntest tar-rieżami ta' nofs it-terminu tal-qafas tal-politika ta' koeżjoni.
3. Isahħaħ ir-riċerka u l-innovazzjoni billi jrawwem l-investment pubbliku u privat fir-R&Ż, itejjeb is-sinergiji bejn ir-riċerka u n-negozju, u jadotta strateġija fit-tul għar-riċerka u l-innovazzjoni b'indikaturi u finanzjament pluriennali. Jiffaċilita d-diversifikazzjoni tal-ekonomija billi jtejjeb l-aċċess għal prodotti ta' tfaddil alternattivi u strumenti tas-suq kapitali, isahħaħ is-sistema tal-pensjonijiet supplimentari u jżid il-litteriżmu finanzjarju. Jissimplifika r-regolamentazzjoni u jnaqqas il-piż amministrattiv. Itejjeb il-governanza tal-intrapriżi tal-istat permezz ta' miżuri biex ikompli jtejjeb in-nomina tal-bordijiet ibbażata fuq il-mertu, kif ukoll permezz ta' politika tas-sjieda u ġestjoni bbażata fuq il-prestazzjoni. Itejjeb l-effiċjenza tas-sistema ġudizzjarja inkluż billi tkompli tiddiġitalizza l-flussi tax-xogħol ġudizzjarji.

4. Inaqqas id-dipendenza ġenerali fuq il-fjuwils fossili u jkompli jiddiversifika l-provvista tal-enerġija, b'mod partikolari billi jiżviluppa interkonnessjonijiet tal-enerġija ma' pajjiżi ġirien, iżid il-finanzjament għall-effiċjenza enerġetika, jaġġorna l-grilja tal-elettriku u l-faċilitajiet tal-ħżin tal-enerġija, u jespandi l-mobbiltà sostenibbli u t-trasport pubbliku. Itejjeb l-immaniġġar tal-ilma, tal-ilma mormi u tal-iskart billi jżid l-investimenti fl-infrastruttura, iżid il-kapaċità amministrattiva tal-awtoritajiet lokali, jippromwovi prattiki sostenibbli tal-użu tal-ilma, u jtejjeb il-ġbir separat tal-iskart muniċipali u tal-iskart mill-imballaġġ. Itejjeb il-qafas istituzzjonali li jirregola l-adattament għat-tibdil fil-klima.
5. Jindirizza n-nuqqas ta' haddiema u jippromwovi l-kwalità tal-impjiegi billi jsaħħaħ il-parteeipazzjoni ta' gruppi vulnerabbli fis-suq tax-xogħol, iżid aktar il-kapaċità u l-attraenza tal-edukazzjoni u t-taħriġ vokazzjonali, jippromwovi l-apprendiment għall-adulti, isaħħaħ il-kapaċità tas-Servizz Pubbliku tal-Impjiegi u jsaħħaħ il-politiki attivi tas-suq tax-xogħol. Ikompli jżid il-parteeipazzjoni fl-edukazzjoni u l-kura bikrija tat-tfal, itejjeb il-ħiliet bażiċi, u jżid il-parteeipazzjoni tal-istudenti fl-oqsma tax-xjenza, it-teknoloġija, l-inġinerija u l-matematika (STEM). Jespandi d-disponibbiltà u l-kopertura tas-servizzi tal-kura fit-tul, iwessa' l-eligibbiltà, u jnaqqas il-pagamenti għoljin mill-but. Itejjeb il-protezzjoni soċjali għall-gruppi vulnerabbli billi jipprovdi appoġġ immirat lill-unitajiet domestiċi foqra fl-enerġija, jiżgura pensjonijiet minimi adegwati u jżid id-disponibbiltà tal-akkomodazzjoni soċjali affordabbli.

Magħmul fi Brussell,

Għall-Kunsill

Il-President